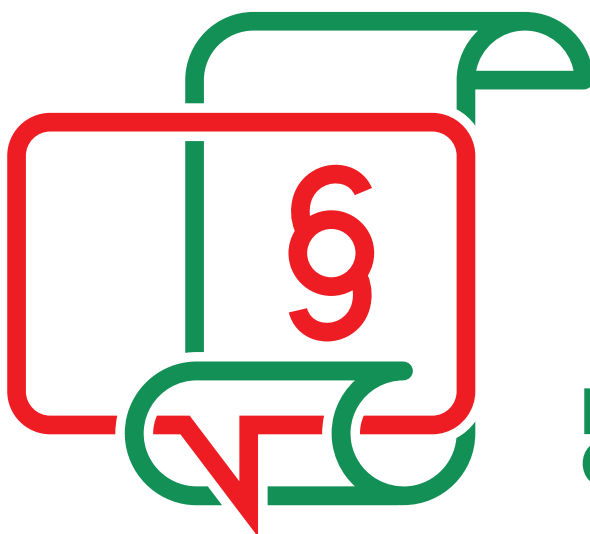

KARTA PRAW MIESZKAŃCA

Jako mieszkanka lub mieszkaniec gminy masz prawo wiedzieć o decyzjach mających wpływ na życie lokalnej wspólnoty. Możesz aktywnie występować o prawo do informacji, domagać się usprawnień w działaniu instytucji publicznych, wyrazić opinię lub sprzeciw wobec działań władz lokalnych.

Dowiedz się, jak to zrobić skutecznie wykorzystując prawo!

**Masz
Głós**

Twoja gmina jest twoja

1. MASZ PRAWO DO INFORMACJI

Najważniejsze informacje (budżet gminy, uchwały rady miasta, zarządzenia burmistrza itp.) znajdziesz na stronie internetowej, w Biuletynie Informacji Publicznej (BIP). Jeżeli brakuje tam informacji, których szukasz, możesz złożyć wniosek o ich udostępnienie. Mieszkańcy mają prawo do informacji publicznej i to oni we wniosku określają, w jakiej formie urząd ma udostępnić interesujące ich dokumenty np. protokoły sesji rady gminy, projekty uchwał, umów czy faktur. Może to być wydruk, skan, wersja elektroniczna przesłana na maila lub możliwość wglądu w dokumenty w urzędzie. Niektóre informacje, np. o przetargach organizowanych przez gminę muszą być zamieszczane na tablicach ogłoszeń w urzędach gmin oraz w mediach.

§ **PODSTAWA:** art. 61 Konstytucji RP oraz Ustawa o dostępie do informacji publicznej

2. MASZ PRAWO WSTĘPU NA SESJĘ RADY I SEJMIKU ORAZ POSIEDZENIA KOMISJI

Każdy mieszkaniec może przyjść na sesję rady i sejmiku. Prawo mieszkańców do zabierania głosu podczas sesji rady i sejmiku czy posiedzeń komisji reguluje statut gminy, statut województwa lub regulamin obrad komisji. Prawo udzielenia głosu ma przewodniczący rady lub komisji.

§ **PODSTAWA:** art. 61 Konstytucji RP, Ustawa o dostępie do informacji publicznej oraz art. 11 b Ustawy o samorządzie gminnym

3. MASZ PRAWO NAGRYWAĆ SESJĘ RADY, SEJMIKU ORAZ POSIEDZENIA KOMISJI

Każdy ma prawo do nagrywania przebiegu posiedzenia rady i sejmiku oraz komisji i nie musi uzyskiwać w tej sprawie niczyjej zgody.

§ **PODSTAWA:** art. 61 Konstytucji RP oraz art. 11 b Ustawy o samorządzie gminnym

4. MASZ PRAWO SPOTKAĆ SIĘ Z WÓJTEM, BURMISTRZEM CZY PREZYDENTEM MIASTA. MASZ PRAWO OSOBIŚCIE ZŁOŻYĆ WNIOSEK LUB SKARGĘ

W każdym urzędzie gminy powinien zostać wyznaczony przynajmniej jeden dzień w tygodniu, w którym mieszkańcy są przyjmowani w sprawach skarg i wniosków. Przynajmniej raz w tygodniu przyjęcia powinny odbywać się w ustalonym dniu po godzinach pracy. Za przyjmowanie i koordynowanie rozpatrywania skarg i wniosków odpowiedzialna jest wyodrębniona komórka organizacyjna lub imiennie wyznaczeni pracownicy. Nie ma więc obowiązku, by skargi i wnioski osobiście przyjmował np. wójt/ burmistrz/prezydent, choć powinien zostać wyznaczony dzień, kiedy przyjmuje mieszkańców. W widocznym miejscu w urzędzie gminy powinna być wywieszona informacja dotycząca dni i godzin przyjęć, jak również informacja w sprawie komórek organizacyjnych lub osób wyznaczonych do przyjmowania i rozpatrywania skarg oraz wniosków. W razie złożenia skargi lub wniosku ustnie, osoba przyjmująca sporządza protokół. Warto pamiętać, że nic nie stoi na przeszkodzie, by przyjść z inną osobą (świadkiem).

5. MASZ PRAWO DO ROZMOWY Z RADNYM

W prawie każdej radzie gminy dyżury prowadzi przewodniczący rady. W wielu gminach wyznaczane są rotacyjne dyżury radnych, podczas których w wyznaczonych godzinach przyjmują oni interesantów. Wprawdzie nie ma prawnego wymogu organizowania dyżurów oraz udostępniania danych kontaktowych radnych, ale mają oni obowiązek utrzymywania stałego kontaktu z mieszkańcami i przedstawiania ich postulatów organom gminy.

dlatego powinni udostępniać mieszkańcom swój adres e-mail lub numer telefonu.

§ **PODSTAWA:** art. 23 Ustawy o samorządzie gminnym

6. MASZ PRAWO WYRAZIĆ OPINIĘ

Możesz to robić uczestnicząc w konsultacjach społecznych. Polskie prawo przewiduje obowiązki konsultowania z mieszkańcami m.in. projektu miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego, zmian granic gminy czy utworzenia sołectwa. W niektórych sprawach, np. nadawania nazw ulicom, konsultacje są fakultatywne i ich przeprowadzenie zależy od decyzji rady gminy. Szczegółowy tryb prowadzenia konsultacji regulowany jest uchwałą rady gminy. Jeśli uchwała nie przewiduje możliwości składania wniosków o konsultacje przez mieszkańców, każdy mieszkaniec nadal ma prawo wnioskować o przeprowadzenie konsultacji społecznych w trybie określonym w Kodeksie postępowania administracyjnego. Opinie wyrażone przez mieszkańców podczas konsultacji mogą, ale nie muszą zostać uwzględnione przez organ zatwierdzający ich wyniki.

§ **PODSTAWA:** art. 4a, 5a i 35 Ustawy o samorządzie gminnym, Ustawa o planowaniu przestrzennym oraz art. 241 Kodeksu postępowania administracyjnego administracyjnego

7. MASZ PRAWO ZŁOŻYĆ WNIOSEK

Sugestie zmian i usprawnień w działaniu urzędu można składać w postaci wniosków. Dotyczy to również budżetu, innych kwestii finansowych oraz inwestycyjnych. Na taki wniosek urząd ma obowiązek odpowiedzieć w ciągu miesiąca.

§ **PODSTAWA:** art. 63 Konstytucji RP oraz art. 241 Kodeksu postępowania administracyjnego

8. MASZ PRAWO ZGŁOSIĆ SKARGĘ

Przedmiotem skargi mogą być wszelkiego rodzaju niedociągnięcia lub błędy po stronie urzędników czy władz samorządowych. Skargi możesz składać do różnych organów, w zależności od tego, kogo dotyczy. Przykładowo,

na działania lub zaniechania urzędników gminnych możesz poskarżyć się do ich przełożonego, czyli wójta/burmistrza/prezydenta. Na wójta/burmistrza/prezydenta możesz poskarżyć się do rady gminy, natomiast na radę gminy do wojewody. Urząd ma obowiązek odpowiedzieć w ciągu miesiąca. Od rozstrzygnięcia skargi nie możesz odwołać się do sądu, możesz jednak złożyć skargę będącą wyrazem niezadowolenia z rozpatrzenia poprzedniej skargi.

§ **PODSTAWA:** art. 63 Konstytucji RP oraz art. 227 Kodeksu postępowania administracyjnego

9. MASZ PRAWO ODWOŁAĆ SIĘ DO SĄDU

Jeśli uchwała lub zarządzenie podjęte przez organ gminy w sprawie z zakresu administracji publicznej narusza Twój interes prawny lub uprawnienie, możesz wnieść skargę do sądu administracyjnego. Skargę taką możesz wnieść w imieniu własnym lub reprezentując grupę mieszkańców gminy, którzy wyrażą na to zgodę. Skarga może być wniesiona od razu do sądu administracyjnego. Wcześniej możesz, choć nie jest to konieczne, wezwać organ gminy do usunięcia naruszenia prawa.

§ **PODSTAWA:** art. 45 Konstytucji RP oraz Prawo o postępowaniu przed sądami administracyjnymi, art. 101 Ustawy o samorządzie gminnym

10. REFERENDUM LOKALNE

W wyjątkowych przypadkach można rozważyć lokalne referendum. Referendum może być tematyczne – w konkretnej sprawie lub odwoławcze – w sprawie przedterminowego odwołania rady gminy/miasta lub wójta/burmistrza/prezydenta. Aby je przeprowadzić, należy zebrać podpisy 10% mieszkańców uprawnionych do głosowania. Warto jednak mieć świadomość, że referendum to środek wyjątkowy i przed jego zastosowaniem warto wykorzystać inne wyżej przedstawione możliwości.

§ **PODSTAWA:** Ustawa o referendum lokalnym

Akcja **MASZ GŁOS** to ogólnopolska inicjatywa, która wspiera mieszkańców w działaniach na rzecz ich najbliższego otoczenia. Od 2006 roku pomagamy osobom z całej Polski wprowadzać zmiany, współpracować z władzami i angażować innych do działania.

Udowadniamy, że wszyscy możemy mieć wpływ na to, co dzieje się na naszym podwórku, w gminie i powiecie.

Jeżeli masz pomysł na zmianę, chcesz działać i mieć wpływ na życie Twojej lokalnej społeczności, dołącz do akcji!

Więcej informacji znajdziesz na stronie
www.maszglos.pl

oraz na naszym profilu na Facebooku
www.facebook.com/maszglos

Skontaktuj się z nami:
Fundacja im. Stefana Batorego
tel. 22 536 02 62
maszglos@batory.org.pl

Organizator akcji
Masz Głos

**FUNDACJA
BATOREGO**